

Bertsogintza eta haurrentzako antzerkigintza: bi diziplina uztartzearen ahalegin emankorra

Gorka TOLOSA USARRAGA

Harriari heldu aurretik

Bertsoa eta antzerkia. Antzerkia eta bertsoa. Bi hitz, bi diziplina. Bataren eta bataren baturaz biak bat eginda. Horra hor, Bertso-Antzerkia.

Eta horixe bera da Trikuharri taldeak jorratutako bidea. Bide jorratuaren gainean hausnartu eta handik ateratako emaitza, berriz, honako hau. Izan ere, gure taldeak lau urteren buruan egindako ibilbideak zenbait hausnarketa egitera bideratu eta gogoeta horiek plazaratzeko irrika eragin baitigun.

Eta gogoeta horiek sorburu Bertso Eskoletan dute. Bertso Eskolen gerizpetan sortutako taldea izaki, ezinbestekoa dugu bertsoak eta Bertso Eskolak eman diguna azaltzea.

Gerizpearen xalotasunean eroso sentitu arren, erronka berriei heltzea eskatzen zigun barrenak, baita haurren bertsogintzari sumatzen genizkion hutsune batzuk betetzeko ezinegonak ere. Sentitu, adierazi, elkartu eta gauzatu. Halaxe hasi zen haurrentzako bertso-antzerkia eraiki eta plazaratzeko abentura.

Bizia, gozoa, aberatsa... abentura ezbairik gabe. Lehen ametsa "Inaxitoren Ametsak" osatua, bigarrena "1, 2, 3..."

Inaxito!” irudimen biziz eraldatua... eta misterio eske dator hurrena.

Oraindik orain sortu eta gauzatu ditugun bi bertso antzerkiek badute muinean berdintasunik. Biak ala biak dira ezaugarri, irizpide edo estilo bertsoak. Eta horiek geuretzat zeresana badutelako sakondu ditugu ondorengo orrietan.

Haurrentzako bertso antzerkiak bertsoetik zenbat eta antzerkitik zenbat izan beharko lukeenaren gainean izan badira iritzi ezberdinak, eta hausnarketa horri erantzuna ere eman nahi izan diogu artikulu honetan.

Tartean izango dituzu, geure ikuspegiaren, antzezteko lan moduaren eta ibilbidean barrena jaso ditugun emaitzen azalpenak. Tartean, halaber, geure antzez gidioen ilustrazioak. Horietan kantatzen ditugun bertso eta koplak ere bai... eta adierazpen, adibide, argudio askotarikoak. Irudia eta hotsak izan ditugu faltan buru barrenak orrietan marrazterako une hainbatetan.

Baina horiek guztiak geure antzerkia ikustera etorri, geurekin gozatu eta gogoetak geurekin partekatzeke unerako utziko ditugu, nahiz guk geuk geure bizipenetatik abiatutako ondorio batzuen harri hondarrak utzi ditugun azken atalean.

Gustu baduzu... heldu harriari.

0. Trikuharri taldea gara

Trikuharri taldea 2003ko udaberrian sortu zuen **Gorka Tolosak**, gaur egun, haur artean Inaxito ezizenez ezagunak. Haurrei zuzendutako “Inaxitoren ametsak” bertso-antzerkia egiteko osatu zen taldea.

Gorka Tolosa hernaniarrak umeei zuzendutako bertso antzerkia egiteko ideia jarri zuen abian. Bera bakarrik nahikoa ez eta, Orioko bi lagunekin bat egin zuen: **Xabier Sukia** eta **Ibai Esoainekin**, alegia.

Hirurak bertsolariak gara. Txikitan hasi ginen Bertso Eskolan, eta egun ibai eta neroni gara Bertso Eskolako irakasle. Beraz, taldean hiru lagun ginen, eta horrexegatik jarri genion taldeari **Trikuharri** izena. Trikuharri askok hiru harri handi dituzte beste harri handi baten sostengu. Hiru harriek irudikatzen dituzte taldeko kideak, eta hauen gainean etzanda egon ohi den harrizarra izango litzateke hiruren artean eusten dugun eta umeen lagun egin den Inaxito bihurria.

“Inaxitoren Ametsak” bertso-antzerkia izan zen gure lehengo proiektua. Emanaldi honekin bi urte pasatxoaz jardun genuen Euskal Herriko lekuetan barna.

Hurrengo eta momentuz azken proiektua, “1, 2, 3... Inaxito!” da. 2005eko urrian plazaratua, eta gaur egun mar-txan jarraitzen duena.

Hauxe da gure istorio laburra, hitz gutxi batzuetan esana.

1. Bertso Eskola, lehen harria

Oso goiz ezagutu genuen bertsoa bera. Taldekideen inguru hurbilean bazen beti bertso edo koplarik. Familiako norbaitek ez bazen, auzoko edo ingurukoren batek beti izaten zuen eta egun duenik ere bada, bertsoa bere ezpainetan.

“Bertsoa” hitzaren inguruan asko eta luze idaz daiteke, eta oso ikuspuntu ezberdinen arabera. Ez da nire asmoa atal honetan bertsoaren inguruko teoria edo azalpenik ematea. Hori baino gehiago, guri bertsoak eman diguna alpatu nahi nuke.

Esan bezala, bertsoak gure bizimoduan eta bizitzan zer ikusi handia izan du eta gaur egun ere badu. Horrela esanda, norbaitek pentsa lezake ia egunero bertso saiotik saiora gabiltzala, baina hori ez da horrela. Horrela ez bada ere, beti dago presente.

Bertso munduak asko eman digu, besteak beste, lagunartez zabala. Eta bertsoari esker ezagutu genuen elkar: hernaniarrak eta bi oriotarrak.

Ume ginela hasi zen bakoitza bere herriko Bertso Eskolan, eta horiek antolatutako ekimenetan gozaten genuen. Beti bazen zerbait herrian bertsoak kantatzeko aukera ematen zue-na.

Ondoren, herritik kanpora irteten ere hasi ginen: aurrena, eskolarteko saio nahiz txapelketetara, eta hurrena, inguruko herri nahiz auzoetako saioetara. Konturatzerako, bertso zaletasuna odolean sartua genuen. Bertso Eskolako helduen babesean, gustura ibiltzen ginen batera eta bestera bertsoaren aitzakian. Bertsoak bide berriak ireki zizkigun.

Eta... Bertso Eskolako helduak izatera iritsi ginen, hauen ohiturari jarraiki. Aurrez jasotako hura, gu baino apenas hiru urte gutxiago zituztenei helarazi behar genien: batetik, bertsoari zegokiona; bestetik, bertsoaren inguru eta bizipenei zegokiena.

1.1. Bertsoetik haratago

Bertsoaren munduan hainbat saio mota ditugu: ohiko saioetatik hasi eta saio esperimental¹ izenarekin aipatzen direneraino (musikak lagunduta egindakoak, gai bakar baten inguruko monografikoak...).

Bertso antzerkia inon kokatu behar balitz, saio esperimentalen arloan izan lezake bere lekua. Dena dela, bertsoarekin uztartuz beste edozein diziplina erabiltzen bada, izendapen ezberdinak hartzen ditu: bertso antzerkia, bertso poesia... Zailantzarria da, dena den, izendapen hauek zein punturaino diren egoki. Eztabaidatu izan da gai honen inguruan. Alegia,

[1] Joxerra Garzia, Jon Sarasua eta Andoni Egaña (2001): "Bat-Bateko Bertso-laritza. Gakoak eta azterbideak". Bertsozale Elkarte. Donostia.

zenbat behar du bertsoetik ekoizpen batek bere izendapena eramateko?

Aurrez antzerkia eta bertsoa ezkondu izan dituen emanaldi ugari egin izan da. Bertso Eskolek egin izan dute horrelakorik. Bai helduek eta bai haurrek eurek ere. Oso modu puntualean, ordea, kasu gehienetan. Egun eta ordu jakinetarako gehienak. Jarraipen gutxikoak, azken batean.

Gure Bertso Eskola garaian gutxi probatu genuen horretatik. Bertsoaren egituran oinarritutako irakaskuntza zen geurea: ariketak, bertso zaharrak, bertso berriak asmatzea... hura izaten zen geure lantegia. Ez genuen antzerkia, trama edo antzekorik erabiltzen ostiral arratsalde haietan.

Urteak igarota, Bertso Eskolako udalekuetan, herriko Bertso Astean edo ikastetxe jakinetako saiotan... esperimentazioa gero eta nabarmenagoa zen; eta horien artean, bertsoa eta antzerkia uztartzen zen sarri.

Guk ere horrelako saioetan parte hartu izan dugu. Geure gisara, bertsolari batek baino gehiagok bizi izan ditu bertsoaz haratagoko esperientzia berriak.

Bertsoaz beste modu batera gozatzen da horrela. Nahiz bertsolari asko horrelako berrikuntzetan eroso sentitzen ez, beste batzuek bertsoari jorra bide berriak aurkitu dizkiogu.

Aurrez esan bezala, Bertso Eskoletan ohikoa da ikasle izan eta irakasle bihurtzea. Horrelakoetan, metodologia aldaketa txiki batzuk gertatzen dira sarri, eta saio esperimentalak egin ohi ditugu haurrekin.

Egun, gero eta gehiago erabiltzen dugu Sekuentzia Didaktikoa ikas-irakaskuntza metodologia tresna gisa. Azken xede jakin bat lortzeko bideratu ohi dira proiektuak, eta haiek aurrera eramateak laguntzen digu irakaskuntza sistematizatzen, erregulatzen eta orekatzen. Gisa horretako metodologietara gero eta gertuago gaudenok askotan jartzen ditugu helburu saio esperimentalen plazaratzeak.

Ez da erraza izaten haurren motibazioa mantentzea, baina bai beharrezkoa. Are gehiago, Bertso Eskolara egun joaten diren haur guztiak bertsozale ez direla izaten jakinik. Izan ere, batzuk lagun batzuei jarraiki joaten baitira eta beste batzuk bertan egon ohi den giro ona medio. Batzuek, ohi denez, zaletasuna dute hasterako, eta beste batzuek hartu egiten dute. Hartzen ez duenik ere bada, jakina.

Eta taldekideok, Bertso Eskolako irakasle izaki, ohartu izan gara umeak ohiko bertso saio eta formatuekin aspertu egiten direla sarri. Bertso saioak, oro har, helduei begira egiten dira eta ez da haurrenganako egokitzapenik egiteko ohiturarik. Dena den, gero eta saiakera gehiago egiten da alor honetan.

2. Hutsuneak bete nahian

Bertso Eskolan barneratu eta maitatzen ikasitako bertso-gintzak hutsune berriak sortu ditu, eta helduleku berriak bilatu dizkiogu bertsozaleok. Lehen esan bezala, hutsune berriak betetzeko beharra sentitu dugulako eta ur berrietan murgiltzeak aparteko gozamina sorrarazi digulako ditu geure antzerkiak bi abiapuntu: haurren beharrei erantzun nahiak eta geure gogoen asetze saiakerak.

2.1. Bertso antzerkia haurrei begira

Haurrei bertsoa ezagutzeko aukerak eskaintzea behar-beharrezkoa da, dudarik gabe. Hezkuntza arautuan eta Bertso Eskoletan ez ezik, bai aisialdian ere. Azken atal honetan dago, nire ustez, gabezia handiena.

Ezin dugu espero haurrak bertso saio arrunt batera besterik gabe joatea. Joaten direnetan, ia gehienetan, gurasoak doazelako izan ohi da, eta ez alderantziz.

Hutsune horretatik abiatu zen, hain zuzen ere, Trikuharri taldearen proiektua. Haurrek euren aisialdian bertsoarekin go-

zatzeko beste aukera bat eskaini nahi genuen, bertsoaren altzakerian ondo pasatzea, alegia.

Hurrengo pausoa, beraz, behar hori beteko zuen ekoizpen bat abian jartzea izan zen. Esan eta izan. Burua nekatzen hasi beharra zegoen. Bertso bat osatzeko orduan bezalaxe, sormenari bide eman eta abiatu zen gure abentura.

Garbi genuen, bertsoetik neurrian izan behar zuela. Ez zuen gure ekoizpenak bertsoa ardatz nagusi eta oinarri bakarra izan behar. Nolabait esateko, argi geneukan haurrek oharkabean jaso behar zituztela bertsoak, koplak eta bertsoarekin zerikusia duten hitz jolas eta gainerakoak. Zalantzarik gabe, zerbait ludi-koa izan behar zuen gure ekoizpenak. Haurrentzat, jolas bat.

Gure helburua erdiesteko modurik egokiena, bertsoa antzerkiarekin uztartzea zela pentsatu genuen. Haurrei, oro har, antzerkia asko gustatzeaz gain, bertsoarekin uztartzeko oso egokia dela inork gutxi jarriko du zalantzan. Aurrez gainera, antzeko ekoizpenak egin izan dira, haurrengan aski arrakastatsuak.

2.2. Bertso antzerkia geuri begira

Beti izan gara trapu zaharrak jantzi eta edozer egin zaleak. Herri mailan hamalka aldiz egin dugu bertsoa eta besterik duen saiorik.

Haurrentzat zerbait egin behar bagenuen, bertsolariaren betiko irudia puskatzea zen zilegi. Ez genuen haurren aurrean eskuak patriketan edo gerri atzealdean jarrita aritzeko gogorik. Ez gogorik eta ez egokiena iruditzen ere. Aitzitik, egia ere bada bertsoa bere gordinen oinarri izanik haurrentzako saio ederrik egiten duenik ere badela.

Guk, ordea, bertsoa beste modu batean bizitzeko gogoia ere bagenuen. Gure barruak zerbait gehiago eskatzen zigun. Geure barruak askatu nahi genituen, eta bertsoa ez zen nahikoa horretarako.

Bestalde, ia beti helduen inguruan eta helduentzako aritu izan ginen bertsoan, eta hurrekin eta haurrentzat ezer gutxi egin izan genuen Bertso Eskolaz kanpo. Horrez gain, Bertso Eskolako irakasle izateak haurrenganako sentiberatasun berezi bat sorrarazi zigun, eta halaxe ekin genion geure ekimen berriari, "Inaxito" protagonista izango zukeen produktu berriari.

3. Ohiko bertso saiotik bertso antzerkira

Esan bezala, bertsogintzak bide berriak jorratu ditu azken urteotan: bai irakaskuntza alorrean, bai bertsoa plazaratzean. Eta ohartu gara bertsogintzak bertsoaz haratagoko arloetan zer emana baduela, eta eroso sentitzen garela ur horietan.

Horrexegatik, bertsolari eta irakasle gisa guretzat bezainbat haurrentzat zerbait dibertigarriagoa, erakargarriagoa egiteko beharra bazela ikusi genuen. Beharra bazen eta beharra sentitzen genuen.

Eta ohiko bertsogintza baztertu gabe, bertso antzerkiari heldu genion: bertsoa abiapuntu eta helburu duen antzerki jarduera jakin bati. Izan liteke "Bertso Antzerkiak" "bertso" hitza sobera izatea, izan ere, inork ez baitu "ipuin antzerkia" edo "kantu antzerkia" moduko adierazpiderik erabiltzen. Baina bertsoa denez abiapuntua, zilegi zaigu hitz hori txertatzea.

Egia ere bada batek baino gehiagok esan izan duela geure ekoizpena ez dela bertso antzerkia, bertso solteak baino ez dituela. Alegia, bertsoan eraikitako antzerki bat izan beharko lukeela Bertso Antzerkiak. Eta hari horri tiraka, Bertso Antzerkiaz daukagun irudikapena argitzea izango da egokiena.

Hitz elkartu honek garbi adierazten duen moduan, oroz gainera antzerkia da gure ekoizpena. Eta antzerki honi, gidoia eraiki eta interpretatzean, bertsoa eta haren inguruko zenbait ezaugarri txertatu zaizkio.

Oso garbi genuen hasieratik, gure emanaldietan bertsoak eta bertsoaren ingurumariak leku justua behar zutela. Ez da gure asmoa haurrak bertsoarekin aspertzea, ez eta bertsoa nahita ez betiko formatuan helaraztea ere. Haurrek bertsoarekin goza dezaten eta ondo pasa dezaten nahi dugu, eta dantzarekin, ipuin bat entzunez edo asmakizunak asmatuz... ere bai.

Oso modu malguan txertatzen dira gidoian bertsoak, koplak edo bertsoaren osaerarekin zerikusia duten joko nahiz hitz jolasak. Eta guztiek bat eginik eraikitzen da gure antzerkia, bertso gehiegi edo gutxiegi txertatu izanaren izurik gabe.

4. Gure antzerkiak, bi harri ale

Bi Bertso Antzerki plazaratu ditugu 2003ko udaberri hartatik hona: *Inaxitoren ametsak*, lehena, eta *1, 2, 3... Inaxito!* bigarrena. Aurtengo urteari begira, berriz, hirugarren baten zer suman abiatuak gara.

Bi izenburuetan nabarmen ikusten den bezala, Inaxito haur bihurri eta bertsozalea da antzerkietako protagonista, eta haren ingurumarian sortzen dira irudimenezko bidaiak, gatazkak, jolasak, dantzak... eta bertsoak. Bi harri ale sortu ditugu, bi antzerki. Eta produktuok ezberdin izanik ere, badute berdintasunik antzezleok dugun pentsamoldeari begira, lan jardunari begira, bertsogintzari begira, antzerkiari begira... hamaika oinarri begira. Ondorengo lerroetan aipatuko ditugu geuretzat zilegi esanguratsu diren ezaugarri nagusiak.

4.1. Produktuaren ezaugarriak

Gure lehenengo antzeztan (*Inaxitoren ametsak*) eta oraingoak (*1, 2, 3... Inaxito!*) ezaugarri berdintsuak dituzte, eta bederatzi oinarri hartuta labur liteke osotasuna: denbora, baliabideak, ahozkotasuna, gidoia, bat-batekotasuna, euskara,

antzez tokia, haurren parte hartzea eta taldearen izaera. Atal honetan mamituko ditugu alpatu bederatzai oinarriak.

4.1.1. Denbora

Gehienez ordubetekoa izatea da gure irizpidea. Behin ordubetetik gora ez da lan erraza haurren arreta mantentzea. Dena den, malguak gara gai honetan. Gure antzezlanetan haurrek parte hartzen dute, hitz egiteko aukera ematen zale. Bai guk egindako galderak erantzunez, bai oholtza gainera igoz... Beti eta denbora osoz ezinezkoa bada ere, saiatzen gara eurek esana kontuan hartu eta geurera egokitzen. Hori dela eta, inoiz ordubetetik gora luzatu izan da antzezipena.

4.1.2. Baliabideak

Batez ere sinpletasuna eta eraginkortasuna bilatu nahi izaten da. Batetik, ez gara material asko eta konplexua erabili zaleak, eta bestetik, talde profesional bat ez izateak baldintzatzen du muntatze-desmuntatze lanetan denbora neurtua hartzen. Antzezlanaren prestaketek azkarrak, zuzenak eta egokiak behar dute izan. Horrez gain, ez ditugu material handiegi eta irudimenezkoak erabiltzen.

Oro har, beraz, atzeko dekoratua antzezlanaren galarekin lotura zuzena duen oihal bat izaten da, eta eszenografia, berriz, beste bizpahiru elementu arruntek osatzen dute (harkaitza, kaptusa, hondartzako besaulkia...).

Inaxitoren itxura aldatzen ez bada ere, gainerako pertsonaiek jantzi zein tresna ezberdinak erabili ohi dituzte lekuan lekuko eta garaian garaiko mezuak baldintzatuta. Beraz, historiaren haria jarraitu ahal izateko lagungarri dira haurren arretarentzat jantzi eta tresna ezberdinak.

Azken antzezlanean txotxongiloak ere badira: ilargia eta eguzkia. Euren artean elkarrizketa bat gauzatzen dute koplaka.

Soinuztapen arloari dagokionez, musika eta soinu edo zarak erabiltzen ditugu antzezenaren lagungarri: haur kantak, kantu herrikoiak, bertso doinuak, kopia doinuak...

4.1.3. Ahozkotasuna

Ezaugarri hau da gure antzezenen oinarria eta geuretzat garrantzia handiena duena. Ardatza dela ere esan genezake. Bertsoaz dihardugunean ahozkotasunaz ere badihardugu; berdin antzerkiak mintzo garenean ere. Zer gutxiago bertsolari izaki ahozkotasunari garrantzia ematea baino.

Izendapena nondik begiratzen den halakoxe zehaztapenak egiten dira, eta ildo horretatik, komeni da ahozkotasuna aipatzean zertaz mintzo garen zehaztea. Geure antzerkiaren ahozko ezaugarriak zedarritzeko ez diogu ikuspegi diskurtsibo, pragmatiko edo erretorikoari heltzerik nahi. Aitzitik, ahozko literatura da geure iturria, eta handik edaten dugu. Atsotitzak, ipuinak, kantuak, bertsolaritza... izango da geure jardunaren mataza.

4.1.3.1. Atsotitzak eta hitz jokoak

Geure gidioan txertatuak eta propioki pentsatuak dira erabili ohi ditugun atsotitz eta hitz jokoak. Ahozko edozein elkarrizketa eta jardunetan euskal tradizioaren indar galdua berpizteko asmoz darabiltzagu molde eraikiok, eta bide batez, gure jardunaren aberasgarri ere badira musikalitatea dutelako, erritmo aldaketak sorrarazten dituztelako eta hitzaren jolasean murgiltzen garelako antzerkian bertan parte hartzen dugun ikusle eta aktoreak.

Hona hemen hitz jokoen eta esaera zaharren adibide bakan batzuk:

Inaxitok txerriari: "Fermintxo, gure txerritxo",

Aitak Inaxitori: "Inaxito, pottokito".

Txerriak bere dantza egin aurretik:

“zuek orain, ikusi eta... ikasi!”.

Bestalde, Inaxitok haurrak bideratzen ditu, aurrez hurrek jakina duten molde hori Inaxitorekin batera partekatuzera. Esaterako:

Inaxito zenbatzen ari denean: “bost, kaketan plost”, “lau, sardina bakalau”, “Bat, Martin Parrat”...

4.1.3.2. Ipuinak

Ahozko literaturan berebiziko garrantzia du ipuin kontaketa. Ipuin kontalariak izan ditugu Euskal Herrian, eta gaur egun ere badira aski ezagunak batzuk, haurren munduan, batik bat. Guk ere gure antzerkian eman nahi izan diogu toki bat ipuin kontaketa, eta ildo horretatik, lehen antzerkian berean gune bat gorde genuen ipuina jorratzeko.

Hala, lehen ipuinerako *Midas Erregea* ipuina kontatzen zuen Inaxitoren lagun egin zen ipuin kontalari arabiarrak.

Bigarren antzerkian, aldiz, testuinguruak baldintzatzen du ipuinaren kontaketa. Ipuinik berez gidoian jasota ez badugu ere, hura erabiltzeko beharra edo aukera ikusten bada, kontatu egiten du Inaxitok *Ilargia, eguzkia eta jostuna* narrazioa, noizean behin.

4.1.3.3. Kantuak

Euskal haur literaturan ezagun diren kantuak hautatzen ditugu haurren arreta pizteko eta partaidetza bultzatzeko. Horietatik bat alpatzekotan, azken antzezlanean sintoniarako erabili dugun *Bat, bi, hiru, lau...* kanta herrikoia izan liteke. Kantu honekin batera agurtzen ditu Inaxitok haurrak antzerkiaren has-tapenetan.

4.1.3.4. **Bertsolaritza**

Bertsolari izaki, antzezleontzat garrantzia berezia dauka bertsoak ere. Antzerkiaren enborra osatzen du bertsoak, bertsoen bidez egiten baitira hainbat deskribapen, bertsoen bidez egiten baita hainbat elkarrizketa, bertsoen bidez galdezen baitzaie haurrei, bertsoen bidez egiten baita magia... eta magia egiten baitute haurrentzat antzezleok kantatzen ditugun bertsoek.

Eta aipatzekoa da, era berean, darabilgun bertso moldeen aniztasuna, izan ere, koplak eta bertso ezberdinak kantatzen baitira antzezlanean zehar: bakarka eta ofiziolak kantatzen dugu, batik bat. Batzuetan, a capella eta beste batzuetan, berriz, musikak lagunduta.

Eta bertso antzerkiak zilegi dituen bertsoaren traka-milak, haiek jolas bihurturik aurkezten dizkiegu haurrei, eurek gurekin batera jolastu, asmatu eta sor ditzaten mezu zein egitura berriak. Jolasak hamaika izanik ere, atal honetan bertsoaren oinarritik jaso eta antzerkian garatzen ditugun batzuk aipatu nahi ditugu. Hemen, bada:

Errima jokoak: haurrek puntuaren oina asmatu behar izaten dute zenbaitetan, eta horretarako, mezu sinboliko eta ikusgarriaz baliatzen gara. Haurren adina kontuan hartuta, edukia-ekin lotura zuzena eta errima erraza duten oinak asmarazten dizkiegu.

Bat-batekotasuna edo inprobisazioa: bertsoak eta koplak aurrez eginak badira ere, haiek moldatu eta berriak ere sortzen ditugu egoerak horrela eskatzen badu.

Bertsoa eta bertso-eskolaren arteko harremana: Inaxito bertso-eskolan dabilen haurra da. Antzezlanean zehar horren inguruko alpuak egiten dira.

Bertsoa komunikazio errealekin uztartuta: bertsoa hitzarekin, irudiarekin, erritmoarekin, espazio jakin batekin, material batzuekin, jantzi batzuekin, musikarekin... lotuta dago

beti. Jakin badakigu bertsoaren muina hitza izanda ere, ulermena errazteko baliabideak erabiltzea komeni dela hartzaileak mezuaren haria jarraitu eta hari hel dakion, eta halaxe kantatzen ditugu bertsoak, ikus-entzunezko lagungarriez eta gorputz adierazpideez aberastuz.

Bertsolaria hitzaren erreparatzaile: bertsolariak hitzei eta hauen esanahiei aparteko garrantzia ematen die. Bertsoarekin lotura zuzen-zuzena ez badu ere, kasu honetan adierazgarria da Inaxitok haurrei proposatzen dien jolasa: zenbakiak hitzen barruan aurkitzea, alegia. Adibidez: XaBler, LAUra... Edo jOn (zeroa O hizkian), Zaloa (bi zenbakia Z hizkian)...

4.1.4. Gidoia

Gure antzezlanak eraikitzeko garaian inguruko adituen laguntza izaten badugu ere, taldekideon artean egiten dugu gidoia. Elkarrekin eraikitzen dugu antzezlanak: nola gidoia, hala ekoizpena.

Gidoia eraikitzeko unean, irizpide nagusia da haurren parte hartzea bultzatu behar duela gure ekoizpenak, haurren ulermena ziurtatu behar dugula, ahozkotasanari helduko diogula, eta hori guztia eraginkor izan dadin, denbora mugatua izan behar duela ikus-entzunezko antzerkiak.

Hala, gidoia egiten hasterako zehazten ditugu gaia eta mezuak, baita bertsogintzak eman liezazkigukeen baliabideen zerrenda ere. Istorioan barrena horietatik zein, nola eta noiz txertatu erabakitzen dugu ondoren.

4.1.5. Bat-batekotasuna

Bertso-antzerkiak, gidoi bati lotuta egonik ere, Inprobisaziotik asko du antzezleen arteko elkarrekintza malgua izateagatik: testuinguruak baldintzatuta, haurren parte hartzeak baldintzatuta, edozein egoerak baldintzatuta aldatzen da testua, eta antzezleek inprobisatuz heltzen diote, berriz ere, oinarrizko gidolari (oinarrizko testuari).

Jardun era horrek freskotasuna eta egiantzekotasuna ematen dio antzezenaren hariari, antzezenetik elkarrekintza errealetara igarotzen baikara behin eta berriro, eta haurrak egoera horietan mundu erreal eta irudimenezkoak nahasten baititu, bere gozamenerako. Beti dugu irekia horrenbeste gus-tatzen zaigun inprobisazioaren zirrikitua, nahiz hainbatetan arriskutsua ere baden interpretazioaren alderditik. Hitza, gidoia, bertsoak, koplak, jolasak eta elkarrizketak eraldatzen ditugu, antzezen gidatua antzezen inprobisatu bihurtzeraino.

4.1.6. Euskara

Guretzat aparteko garrantzia du hizkuntzaren kalitateak, eta beraz, geure jarduna zaintzen saiatzen gara. Gidoia bera euskara batuan idatzita badago ere, ingurune soziolinguistiko aniztetera egokitzeke saiakera egiten dugu ahal dugun neurrian.

Bestalde, askotan errepikatu moduan, guretzat berebiziko garrantzia du haurren parte hartzeak, eta horretarako, edozein haurrentzat ulergarri izango den testua eraiki ez ezik, ulermena ziurtatzen duten ballabideak erabiltzea zilegi da: irudiak, imintzioak, errepikapenak, ziurtapen galderak...

Alpatzekoa da, gainera, azken antzerkian erregistro ezberdinen erabilerari ere erreparatu diogula. Hala, haur hizketare-nak diren moldeak, gazte hizketarenak, etab. txertatu ditugu, aitak Inaxitorekin hitz egiten duenean, eta, Rockeroaren eta Inaxitoren arteko elkarrizketan, esate baterako.

4.1.7. Antzez tokia

Edozein lekutan egiteko moduko lanak dira geureak. Oso garbi dugu bertsoa haurrengana gerturatu nahi badugu, ezin garela baldintza espazialak jartzen hasi. Beraz, emanaldiak leku estalietan zein estali gabeetan egiten dira. Areto bat oso ero-soa eta goxoa da, baina ez da gutxiago eguzkipean egindako plaza irekiak duen xarma. Azken honetan, haurren gertutasuna

handiagoa da normalean, eta gainera, inprobisaziorako aukera gehiago izaten dira. Saihesteko modurik badugu, horiek pilota-lekuak dira. Azken hauetan sonoritate arazoak handiak izaten dira, eta horrez gain, leku hotzak dira gehienetan.

4.1.8. Haurren parte hartzea

Ezinbestekoa da guretzat haurren parte hartzea. Ikusle hutsak baino gehiago dira haurrek. Zenbakiak aurkitu beharreko jolasean, eurek ere gurekin batera hartzen dute parte. Guztion artean aurkitu behar dira zenbakiak. Beraz, haurrek ere jolasaren partaide zuzen bihurtzen dira. Jolas honetan zehar eurek esana gure antzezlanaren barruan txertatzen saiatzen gara. Berearekin harreman estua sortu nahi izaten dugu. Berearekiko elkarrekintza lantzen dugu antzezlanean. Horretarako, besteak beste, galdera zuzenak egiten zaizkie, kopia batzuetako azken oinak asmatu behar dituzte, antzezleekin batera dantza egin (txerri dantza), txalo erritmikoarekin lagundu, oholtzara igo magoaren laguntzaille gisara eta azken kopleetako ahapaldia eurek bakarrik kantatu.

Ezaugarri hauek kontuan hartuta, gure antzezlanaren material eta muntaketa aldetik sinplea dela esan genezake. Haurren arreta piztuko duten material eta pertsonaiak erabiltzen ditugu, beti ere, ahozkotasan karga berezi bat jarriz erabilitako elementu edo materialetan.

4.1.9. Taldearen izaera

Ezaugarri hauek guztiek ispiatzen dute taldearen izaera, eta aldi berean, taldearen izaerak ezaugarri hauek sakontzera garamatza. Beraz, beharrezkoa da antzezlan bat egiten hasteko, taldearen eta taldekideen dohain, jarrera eta asmoak aintzat hartzea. Labur esanda, estilo bat markatzea egokia dela deritzogu. Eta batzuetan estilo hori ez da aukeratzen, bera sortzen da.

5. "1, 2, 3... Inaxito!" antzezlanak eta bertsolaritza

Gure antzezlanak, lehen esan bezala, atal ezberdinak ditu, eta horietako bakoitzean sartu ditugu bertsoa, koplak edo bertso bat egiteko orduan beharrezko diren estrategia edo tresnak. Hurrengo lerroetan, hauen berri emango dugu hainbat adibide jarrita.

5.1. Agurra

Antzerkiari hasiera ematen dio Inaxito protagonistak. Ikus-entzuleak agurtu eta bere aurkezpena egiten du. Horretarako, hain ezaguna den eta haurrek zenbakiak ikasteko erabiltzen den *Bat, bi, hiru, lau...* doinu herrikoian tartekatzen ditu bere hitzak.

*Kaixo lagunak ni naiz Inaxito
Eta zenbakiekin jolastera nator!
Zer moduz
Zaudete?*

5.2. Eguzkia eta ilargia ofiziokak

Atal hau koplaz osatua da. Bertsolaritzan hain ohikoa eta ezaguna den ofiziotako lanaren parekoa da. Lan mota honetan gertatu ohi den gisara, elkarrizketa bat gauzatzen da koplak bidez.

Horretarako, txotxongiloen teknika erabiliz (batetik eguzkiak, eta bestetik ilargiak) Mikel Laboaren *Sorterriko Koplak* doinuaz balliatu, eta elkarrizketa bat egiten dute gauaren eta egunsentiaren arteko muga ordutan.

Inaxitok zenbakiekin jolasean zebilela zenbakiak ezkutatu zaizkiola dute gaitzat eguzkiak eta ilargiak. Elkarrizketa honetan, beraz, antzerkiaren hari nagusia argitu ez ezik, Inaxito bera ere aurkeztu egiten dute. Hona hemen elkarrizketa bera:

Eguzkia:

Kaixo egunon ilargi

Gaur ere zeruan argi
Zoaz lotara aurrerantzean
Nik egingo diet argi (bis)

Ilargia:

Kaixo eguzki andere
Zu atera eta ni gorde
Argitu bazter guztiak zeren
Zenbaki gabe baikaude (bis)

Eguzkia:

Zenbakien katramila
Azkar konpondu dedila
Baina ba al dabil hemen Adunan (tokian tokikoa)
Inor zenbakien bila? (bis)

Ilargia:

Bada norbait dabilena
Inaxito du izena
Eta badaukat denak bilduko
Dituen itxaropena (bis)

Eguzkia:

Argi egingo dut tinko
Ez naiz dudan ibiliko
Badut gogoaz ezagutzeko
Ea nor den Inaxito (bis)

Ilargia:

Mutil bizkorra da bera
Adunakoen (tokiko herria) antzera
Beno eguzki ni nekatu naiz
Orain banoa ohera (bis)

Eguzkia:

Ander, Mara ta Garazi
Zenbakien bila hasi
Mundu honetan zenbaki gabe
Ezin garelako bizil! (bis)

5.3. Hondartzako jolasa

Bertso bat edo kopla bat egiteko silabek duten garrantzia ikusaraztea da hondartzako jolasa. Bertsoak eraikitzean silaba kontaketak duen garrantzia kontuan hartuta, haurrek hitzak silabatan banatzen jartzen ditugu Bruno karramarroarekin. Hala, hitzen indar silabikoa lantzen da jolas baten bitartez.

Inaxitok Bruno karramarroa ezagutu du asperraldi batean, eta honek jolas bat proposatuko die Inaxito eta bere lagunel. Brunok, karramarro guztiak bezala, ibili atzeraka ibiltzen dela esan die. Ibili ez ezik, hitz egin ere atzeraka egiten du. Silabaka hitz egiten dute, baina alderantzizko norabidean. Hara hor gidoiaren zati bat esanaren erakusgarri:

(Inaxito "makinitarekin" Jolasten ari da bere aita lo dagoen bitartean. Orduan, karramarro bat sartzen da, Inaxitorengana joan eta "makinita" hartu eta bota egiten du. Inaxitorentzat egundoko ez ustea izan da karramarroa etorri izana).

I.: Zu nor zara?

KA (karramarroa):. Mi Brrruno naiz, Brrruno karramarroa-a-a-a-al (barre bihurri bat eginez).

I.: Ba, ni I-na-xi-to-o-o-o-o-ol

KA.: Eta, zergatik ez zara joan uretara. Zergatik ez duzu ipuin bat irakurtzen? Zergatik ez duzu gaztelu bat egiten edo... Zergatik ez duzu...

I.: Zergatik, zergatik...eta zu zergatik ibiltzen zara atzeraka? (haserre)

KA.: Nork esaten du, ba, aurreraka ibili behar dela-a-a-a-a-a? (barre bihurria eginez).

I.: Atzeraka ibiltzen zara?

KA: Moski, karramarroak atzeraka ibiltzen gara. Ez al. zenekiten? Zer, nahi duzu zuk ere atzeraka ibili Inaxito?

I.: Balell

(Orain, koreografia moduko bat egiten dute. Karramarroak ikusleen laguntza eskatuko du ezker-eskuin pausoak adierazteko. Halako batean, Inaxito erori egiten da aleta bat bestearekin trabatuta).

KA.: tak-le-a tzen-ken zu-tu-di-ba, to-be-ho ko-li-bi-i ra-zal

I.: Zer???

KA.: Barkatu, gure hizkeran ari nintzen, atzeraka. A-le-tak kentzen ba-di-tu-zu, ho-be-to i-bi-li-ko za-ral esan nahi nizun.

I.: Hitz egin ere atzeraka egiten duzue?

KA.: Nork esaten du, ba, aurreraka hitz egin behar dela-a-a-a-a? (barre bihurria eginez). Oso erraza da. Karramarroa, a-rror-ma-rra-ka! Flotagailua...

I.: A-lu-gai-ta-flo-a.

(Bruno, Inaxito eta ikusleak hitzak silabaka alderantzizko norabidean esaten jolastuko dira. Batzuetan Brunok berak jarriko dizkie hitzak haurrei eta beste batzutan haurrek beraiek Brunori).

KA.: Zer, ondo pasa duzue? Eta zuk Inaxito?

I.: Bai!

KA.: "Makinitarekin" baino hobeto?

I.: Askoz hobeto!

EFEKTUAK (Orain, enbata soinuak entzuten dira eta aita larrিতা esnatzen da)

Aita: Inaxito enbata dator!

I: Bai, ta-ba-en.

Ai: Zer? Joan beharra dugu Inaxito!

(Inaxitok aitari besotik heldu eta atzeraka oinez hasten da eta aita ere berarekin batera. Badoaz atzeraka eguzkitakoa (sonbrilla) ezin itxi eta hondartzara eramandako traste guztiak soinean erdi erorian)

I: Aita atzeraka goaz a-rror-ma-rra-ka bezala!

Ai: Zer bezala?

I: A-rrro-ma-rra-ka, ka-rra-ma-rrro-ai!

5.4. Historiaurrean imintzioak deskribagai

Mimika bidez irudikatutako deskribapenak koplatan interpretatzen dira oraingo honetan. Haurrek imintzioen laguntzaz ulertu duten hori bertsotan entzuten dute Inaxitoren ahotan. Errimak zuzen-zuzenean lotuta daude bere kide den australopitekusak gauzatzen dituen gorputz adierazpideekin. Laguntza tresna horren bidez, Inaxitok haurrak bultzatzen ditu puntueta-ko azken errimak eurek adieraz ditzaten. Horretarako, Inaxito bera ere gorputzaren mugimendu ezberdinaz baliatuko da. Horrez gain, haurren arreta piztu eta euren parte hartzea sustatzeko, *Ama Begira Zazu* doinu herrikoiz ezagunak asko laguntzen du. Haurrek koplak bakoitzaren azken bukaera errepikatzen dute txaloek lagunduta.

Eta nola gertatzen den hori ikusiko dugu gidoiaren atal honetan:

I.: *Animalia handi bat ikusi dugu. Baina, zertarako nahi ote du horrenbesteko animalia?*

(oraingo honetan, lehen gizakiak imintzio bidez, animalia zertarako nahi duen azalduko du eta Inaxitok koplak bidez adieraziko du).

Koplak:

Animalia hil du
ondoren jateko,
motiboa badu, bai,
ehizera joateko (bis)

Laban zorrotzarekin
moztu du larrua.

Bestela harrapatuko
dugu katarrua (bis)

Animalia hezurrak
oker nahiz zuzenak,
orain bihurtu dira
lanerako tresnak (bis)

Gauza ttiki-ttiki bat
nahiko nuke jakin:
zer demontre marrazten
duen isatsakin? (bis)

5.5. Txerriarekin bertsoan eta dantzan

Oraingo honetan ere bertsoa eta gorputz adierazpena uzartzen ditugu. Kasu honetan, ordea, dantza erabiltzen da: "Txerri dantza". Hitza erantsi dio Inaxitok Fermintxo txerriaren dantzari. Horretarako, txerrien eguneroko bizitzarekin lot litekeen deskribapen bat egin du. Modu honetan, Inaxitok bertsoan eraikitako mezua irudikatuko du Fermintxok bere dantzaren bidez. Bertsoaren bitartez dantza ere egin daitekeelako mezua lantzen da zeharka.

Bestalde, bertsoa bera aurrez egina bada ere, Inaxitok bertso bat egitea ez dela horren erraza adierazi nahi dio txerriari, baita ikusleei ere. Bertso bat egiteko aurrez zer esan nahi den, zein ordenetan eta nola azalduko du. Ez da azalpen bat izango. Bertsoa kantatzen hasi aurretik, bertsolari batek buruan darabiltzan burutazioez arituko da, eta Fermintxok berak lagunduko dio azken puntua osatzen.

Horra hor, txerri dantzaren abiapuntua:

T.: Kaixo, Inaxito!

I.: Kaixo, Fermintxol Fermintxo, gure txerritxol Zer egiten duzu ikuilutik ihesi?

T.: Ai, Inaxito! Nire dantza berria entsaiatzen ari naiz.

I.: Dantza berria? Eta erakutsiko al diguzu, gero?

T.: Gero? Zergatik utzi gerorako, orain egin dezakeguna? Tira, Inaxito... eseri zure lagunen ondoan, eta... "ikusil... eta ikasil". Ea gustatzen zaizuen.

(Inaxito jende artean esertzen da dantza ikusteko).

T: Zer gustatu zaizue? Eta zuri Inaxito?

I: Beno... Xoxo xamarra iruditu zait!

T.: Xoxoa?

I: Bail Gatza falta du, hitzak falta ditul!

T: Inaxito, ni dantzari trebea naiz, baina hitzak jartzen...

I.: Ba, ni ... (tokian-tokiko)-ko bertso-eskolara joaten naiz, eta badakit doinu horretan hamarreko txikiko bertso bat osatzen!

T.: Ah, bai?

I.: Bai... eta nahi baduzu, jarriko dizkiot hitzak zure dantz berri horri?

T.: Bai?

I.: Bai, baina baldintza batekin. Nik kantatzen dudanaren arabera zuk dantza egitea.

(Orain, Inaxitok bertso bat botatzen du jendartetik (azpiko musika gabea); eta Fermintxok Inaxitoren bertsoaren arabera dantza egingo du).

I.: Bertsoa

Goizean jaiki eta

Loreak usaindu,

Mendira igo eta

Ezkurrak bazkaldu...

Gure anai txikiak

Puzkarra bota du,

Errekara joan eta

Eltxoak bidaldu...

Dantzari finak eta

Alaiak gera gull

(Inaxito oholtza gainera igo da)

I.: Ederra izan dal Polital Oso polital Eta, Fermintxo... orain, zure dantza, nire bertsoa, eta musika uztartzen baditugu...

T: Ederra espektakulua!

I: Eta hemen aurreko txerrikume(haurrengatik) eta han atzeko txerrama eta apoteek (gurasoengatik) gurekin batera dantzatzen badute...

T: Orduan munduko espektakulu onena izango dal

(Kantua jarri, eta Inaxitok, berriz, bertsoa kantatzen du Fermintxo, haur eta gurasoekin batera "txerri dantza" dantzatzen duen bitartean).

5.6. Mago bertsolaria

Bertsoa eta gorputz mugimenduarekin gauzatzen den ekintza batera agertzen dira Inaxito Magoarekin agertzen den atalean. Magoaren diskurtsoa bertsoaren baitan agertzeak ezinbesteko ditu lehenik, ekintzaren azalpena, agindu ematea, eta bigarrenik, magoak magia egiteko beharrezko duen azken mezu magikoaren errepikapena (*zipri-zipriztina*), eta bertsoak ahalbidetzen du diskurtso horren irudikapena.

Esan bezala, azken puntuan doaz hitz magikoak eta haurrek azken puntua errepikatuz euren arreta mantentzeaz gain, hitz magikoak ikasten dituzte. Magoak hamarreko txikiko *Antton eta Maria* doinua erabiliz, lehen trikimailuko bertsoa kantatzen du, eta Inaxitok, berriz, hitzik gabeko doinu musikatuan egiten du magiarik handiena: esku bat bestearekin uztartu, putz egin eta doinuaren bukaera musikala jotzen du.

Jarraian, Zipri-zipriztina... bere magiarekin:

M.: Kaixo, denoi! Zuekin, ZIPRI-ZIPRIZTIN magoa!! (2 aldiz). Orain, ni naiz protagonistal Orain, nire ekitaldia hasiko da,

eta horretarako, hiru trikimailu ezberdin ekarri ditut. Baina, nor naiz ni? Nor? (haurrak zirikatuz). Nire lehen trikimailua egiteko nire laguntzailea izan zaitezke. Zein da zure izena?

I: Inaxito!

M.: Ba, Inaxito, lehengo trikimailuarekin hasiko naiz, eta horretarako, puxika bat ekarri dut.

Bertsoa

Hartzazu Inaxito,
Puxika urdina.
Puztu ezazu, puztu,
Egin ahalegina.
Gainean jarri zapi
Zapi xuri fina.
Orain bihurtu baietz
Puxika hegazkina;
Hitz magikoak dira
ZIPRI-ZIPRIZTINA. (bis)

(Zapia kendu, eta puxikak Inaxitoren eskuetan jarraituko du)

M.: Ah! Badakit zer gertatu den, zure lagunek ez dituzte hitz magikoak behar bezain ozen esan (haurrak azken puntua kantatzeko zirikatuz).

Hitz magikoak dira:

ZIPRI-ZIPRIZTINA (bis).

(Zapi zuria kendu eta puxika "hegan" aterako da, Inaxitok askatu egin baitu. Jarraian beste bi trikimailu egingo ditu, horietako bakoitzean haur desberdin bat izango da magoaren laguntzailea. Hurrengo trikimailuek bertsoarekin duten lotura hitz magikoak dira. Hauek beti kantatuz esango dira, bertsoaren azken puntuari dagokion doinua erabiliz).

5.7. Zenbakiak aurkitu ditugu!

Bertsolaritzarekin erabat lotuta dago memorizatze teknika, eta azken atal honetan horixe da helburua: haurrek antzerkia-

ren mezu nagusia kopia bidez barneratu eta memorizatzea. Horretarako erabiltzen diren baliabide nagusiak dira: errepikapena, esanahiaren gorputz adierazpena eta musikaren laguntza.

Aurreko antzezlanean (“Inaxitoren Ametsak”) egin genuen bezalaxe, oraingo honetan ere haurrak ahapaldiko kopia, behintzat, ikastea nahi izan dugu. Izan ere, kopia honetan gure antzezanaren mezu nagusia agertzen baita: irudimenaren erabilera duen garrantzia.

Nafarroako “Cortes-eko dantzak” doinua erabiliz, estribiloaren tarteetan koplak kantatzen ditugu, non horietan antzezan osoan zehar bilatu ditugun eta bilatu ez ditugun zenbaki haiek eszenografiako zein lekutan dauden azaltzen den.

Kopia eta kopia tartean estribiloa kantatzen dugu. Eta azkenik, errepikapenaren ondorioz, eta, haurrei eurak ea ikasi duten zirikatatu eta bakarrik kanta dezaten eskatuz, beraiek ere ikasi egiten dute estribiloa. Bestalde, antzezaneko azken atal honetan borobiltzen dugu antzezan osoan lantzen dugun azpi mezua: irudimenaren erabilera.

Horra, aurkikuntzaren abiapuntua:

Inaxito oholta gainean bakarrik geratu da behin magoak alde egin duenean. Berekiko uztai mordo bat erabiliz zirkoko malabarista izango zela gustura ari da esaten.

Bat-batean, rockero bat sartuko da antzez tokira gitarra joaz. Bera Inaxitoren aspaldiko lagun bat da.

R.: lepa, Inaxito!!! Zer habi!!! (bizkarrean golpe bat emanez).

I.: lepa! (bizkarrean golpea itzuliz)

R.: Zer entzun diat, malabarista izan nahi duala?

I.: Ba, bai

R.: Ba... izan hadi!!! Izan hadi!!!

I.: Izan?

R.: Bai Inaxito!! Irudimena erabiltzen baduk, bizitza honetan nahi duana izan haiteke!! Tori, hartu lau uztai beso batean eta beste lau bestean. Orain bota uztaiak gora eta hasi hadi!!

(Inaxito jolasten hasi da irudikatutako uztailekin malabarista bailitza)

R.: Bat erori zaik, baina ona haiz Inaxito, oso ona!

I.: Bai, nahiko ona, bai... Orain, eskuarekin harrapatuko dizkiat; buruarekin... ere bai. Ea hik gitarrarekin harrapatzen dituan...

R.: Eta, ez al duk bizitzan beste ezer izan nahi?

I.: Bai, arraunlaria, nire lehengusua bezala!

R.: Ba, izan hadi, izan hadi! Mar ezak aurrauna... (gitarra eskainiz) Ni izango nauk hire patroia (arraunean dabiltzanaren itxura eginez). Inaxito! Azken txanpa... Iristen ari gaituk! Iritsi gaituk!

I.: Orduan arrauna jasoko dut! (gitarra jasoz. Gitarra berak, zazpiaren forma du eta hurrek bertan topatuko dute zenbakia).

(Rockeroa oholtzatik joan da)

I.: Orduan, irudimena erabiliz nahi duzuna izan bazaitezke bizitzan (hurrei zuzenduta), gustura izango nintzateke rockeroaren taldeko bateria jolea. Bateria gorri haundi baten atzean eseri eta... (bateria jotzen du fondoko soinuarekin)

(Ilargia sartzen da)

IL.: Umea... Zer ari haiz?

I.: Rockero batekin izan naiz, eta irudimena erabiliz nahi dudana izan naitekeela esan dit.

IL.: Ah, bai? Eta, ez al duzu nigan ezer ikusten?

I.: Eeezzz.

IL.: Ea, begira iezadazu ongi?

I.: *Bueno, ikusten dut... bateriaren bonboa bezalako gauza borobil bat, aurpegi handi zuri bat, edo... Zero! Zero... Ilargia zero bat da...*

(Orain, rockeroa sartzen da gitarra joz eta kantu baten estribilo bat kantatzen du. Jarraian, Inaxitok gauza bera egiten du bateria joz. Ondoren, teloi atzetik hirugarrena -Fermintxo- sartzen da gauza bera eginez: txirula edo dultzaina bat joz. Hirurek estribiloa kantatzen dute. Bukaeran, koplak kantatzen dituzte estribilo tarteetan. Estribilo tarte hauetako kopletan, antzezlanetan topatu dituzten eta topatu ez dituzten zenbakiak eszenografiako zein leku edo objektuetan azalduko dute. Umeek koplaren estribiloa ikasteko konplizitate joku moduko bat egiten dute Inaxitok, Fermintxok eta rockeroak. Haurrek estribiloa ikasi eta kantatzen dute).

Estribiloa:

Bat, bi, hiru...Inaxito!

Ondo ireki begiak.

Edozein lekutan,

Daude zenbakiak!!

Koplak: 1. Inaxito 2. Fermintxo

Gauaren ilunean, hirua hiru limoi

Zeroa ilargia zuhaitzaren barruan

Eta flotagailuak eta laua gorde da

Ematen du bia arrainan buruan

3. Rockeroa 4. Inaxito

Bat, bi, hiru, lau, bost behatz Zazpia beti dantzan

Bai marrazki polita gitarraren soketan

Seia txerri buztana eta zortzia behian

Hodeian jarrita betaurrekoetan

5. Fermintxo

Nire makilarekin

Bederatzi apaina

Ta bata egiteko

Badugu dultzaina

6. Azken harria

Esan beharrik ez dago taldekideontzat oso aberatsa izan dela eta izaten jarraitzen duela bertsolari eta antzezle gisa bide berri hau jorratu izana. Beste diziplina bat ezagutzeko aukera eman digu haurrentzako eraikitako bertso antzerkiak, eta jendaurrean bertsoarekin lotura zuzenean jarraitzeko aukera ere bai, jakina.

Azken atal honetan, ordea, gure sorkuntzek bertsogintzari emandakoaren gainean hausnartzea iruditu zaigu egokien. Eta hausnar aldia igaro ondoren, honako ideia hauetan labur genezake guztia:

1) Bertsoaren eta bertsolarien ezagutza sustatu dugu haurrentan: haurrengana bestela iristeko bide berri bat jorratu dugu, eta benetan iristen garen zantzuak ditugu ekitaldi bakoitzean, antzerkian ikasitako kopla kalean entzuten dugunean, eskola eta etxeko hormetan argazkiak jarrita dituztela gogotsu kontatzen digutenean...

2) Bertsogintzak eskaintzen dituen "jolasak" azaleratu ditugu antzerkiak bat: bertsoa hitzarekin, irudiarekin, erritmoarekin, espazio jakin batekin, material batzuekin, jantzi batzuekin, musikarekin... lotuta dago gure antzerkietan. Bertsogintza tradizionala helduentzako bertso-saioetan ardatzen da batik bat, eta bada, geure ustez, nahikoa ekarpen haurrentzako prestatuta dagoen bertso-antzerkian "jolasok" ballatzea.

3) Bertsogintza eremu soziolinguistiko askotarikoetan hedatzeko ahalegina egin dugu: esparru euskaldun eta ez horren euskaldunetan aritzeko aukera paregabea eman digute geure bertso antzerkiek, eta errealitate horri egokitzen jakin dugu, antzerkigintzak ematen dituen baliabideak lagun, edozein haurrei ulermena ziurtatzeko tresnak emanez eta inguru bakoitzera-ko hizketara malguki moldatuz.

Aurrera begira, izango dira harri gehiago, izan badugu zer hobetua ere, eta lanean jarraituko dugu gogotsu.